

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Pokorági-utca
1-ső szám — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

télyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKON.**Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Pokorági-utca
1. szám a. a. könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadó hivatal
talt illető előfizetés, hirdete-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petisor tér-
fogata . . . 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyilttér:

Egy sor . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Nemzetiségi helyeink.

Tiszolcz városából jellemző panaszos levelet kaptunk.

Ezuttal nem tót testvéreinkről szól az ének, hanem éppen a magyarságot éri a vád, hogy nem eléggé törődik a saját fájának és nemzetének erre a tiszolczyi sziklás talajra vetett érdekeivel.

Hát biz ez szomorú volna, — ha úgy volna. Szerencse, hogy nem egészen így van.

A levélíró panasza csak egy pillanatnyi felajdulás a miatt, hogy valami gyerekmulatság ez egyszer nem sikerült.

Elvégre az ilyen máshol is megtörténik.

Az eféle összejövetelek néha sikerülnek, néha nem. Volt már a magyarságnak Tiszolczon sok szép emlékezetes ünnepélye nagy közönség előtt és lesz még ezután is. Csak nem kell elcsüggedni!

Hanem hát éppen ebben rejlik a nagy veszedelem, hogy az a maroknyi magyarság, a mely odafönt a hegyek közt évtizedek óta küzd a magyar nemzet törvényben gyökerező jogaiért, kezd kifáradni, kimerülni elfáradni — és így aztán elcsügged.

Miért? Mert kívülről nem kap támogatást. Olyan ott a magyarság, mint egy ostromlott végvárnak védekező kicsiny csapatja, melyet hosszú idők óta tart körülzárva a túlon-túl nagyszámú ellenség és hiába várja a fölmentő csapatokat.

A környék lakossága, a vármegye intelligenciája nem sokat törődik a tiszolczyi magyarság érdekeivel.

Közösséget nem tart fel ezzel a várossal se Rimaszombat, se Nagyrőcze, se Jolsva, még talán Nyustya se valami nagyon.

Pedig hát egyszer-egyszer nekünk, környékbeli magyarságnak is meg kellene magunkat mutatnunk odafönt, hogy élünk és hogy készek vagyunk magyar testvéreinket minden törvényes eszközzel és a társadalmi uton való összetartás erős érzetével támogatni.

De készen vagyunk arra is, hogy az ott lakó tót testvéreinkkel szóba álljunk és megbeszéljessük, hogy tulajdonképpen miért gyűlölnék őket bennünket és mindent, a mi magyar.

Mert az, hogy ők tótok, mi meg nem azok vagyunk, az nem ok a gyűlöletre. Elvégre például a muszkák vagy a francziák se tótok, hát azokat miért nem gyűlölik? Hogy azokkal nem élnek együtt egy háztartásban: — lehet, hogy ez az ok. Mert ha például a muszkák pártfogása alatt állának, mint lengyel testvéreik, teljes bizonyos, hogy őket is gyűlölnék, és pedig őket már *nem ok nélkül*, mint most minket.

Ellenben, hogy miránk agyarkodnak, annak teljességgel semmi, de semmi komoly oka nincs és nem lehet. Gyerekes duzzogás és makrancoskodás az egész, aféle „ha felveszem is sir, ha leteszem is sir“. Ez van a legtöbb tót ember szívében. És ezt a tövist onnét azt hisszük, szép szerével, ha nem is könnyen és rövid idő alatt, de mégis csak ki lehetne huzni és ki is kell.

A tótság az a — szerencsére nagyon kicsiny — része, a mely elvetemült, javithatlan és érthetetlen pánszláv érzésekkel van telítömve a muszka sapkájától kezdve a bocskora talpáig, — az hazaáruló, gonosz, alattomos és gyáva nép, — mely nyilvánosan eltagadja ugyan, hogy ő pánszláv és a magyar hazának ellensége volna, de azért a lelkében mégis az, még pedig leginkább üzleti érdekből, a rubelek csengése kedvéért. Ezekkel nem is érdemes szóba állani másnak, csak a büntető törvény végrehajtóinak.

Hanem — és itt már nemcsak Tiszolczról, hanem általában a mi nemzetiségileg lakott vidékeinkről szólunk, — a becsületes, jó tót néppel,

derék papjaikkal és itt-ott terrorizált (és csak nagyon kis helyen gyanús vagy éppen hazafiatlan) tanítóikkal, intelligenciájukkal érdemes szót váltani és felvilágosítani őket, hogy oktalan gyűlöletüknek és ellenszenvüknek nincsen semmi természetes alapja, mert itt a magyar faj őszinte testvéri szeretettel viseltetik a tót nép iránt, nem kíván mást tőle, csak azt, hogy az állam nyelvét tanulja meg és taníttassa meg gyermekeivel, és hogy szeresse ezt a magyar szent hazát, mely mindnyájunknak közös édes anyja.

Ennyit, azt hisszük, akárhol laknának, pl. Oláhországban, Bulgáriában, Muszkaországban vagy bár akárhol a föld kerekéségén, az uralkodó faj mindenütt megkívánna tőlük.

Ahol ezt elismerik, ott van is aztán fejlődés és felvirágzás a községek életében. Tessék például megnézni Nagyrőcze város minden téren való emelkedését és lakosságának az okos, és körültekintő, mérsékelt, de határozott irányú vezetés mellett való közszellemét, mely mind jobban-jobban hozzásimul a magyar nemzeti állam-eszme szeretetének gondolatához, a nélkül, hogy tót anyanyelvét vagy nemzetiségének öntudatát elveszítette volna.

Ez a Rőcze pedig nemcsak kizárólag önmaga belső erejéből emelkedett oda, a hol ma áll (a határozott fejlődés útjára), hanem a *külső tényezők* hosszú éveken át kitartó támogatásával, mely azt is eredményezte, hogy Rőcze lakosságának többsége felhagyott régi merev zárkózottságával és makacsságával s *nyiltan* oda állott a magyar nemzeti országos és helyi törekvések zászlója alá.

Igy kellene minden olyan helyeinken, a hol még a hazafiatlan nemzetiségi áskálódásoknak és bujtogatosoknak kigyófészkei megvannak, szétkergetni a hazaszeretet alattomos ellenségeit és bátorítani, támogatni azokat, a kik velük évek óta szívós kitartással a magyar nemzeti állam-eszme érdekeiért harcot folytatnak.

Ne csak magukra a tiszolczyi magyarokra nehezteljenek hát az ottani magyarok (bár az csakugyan feltűnő, hogy a tót összejövetelekre eljárnak, a magyarokra pedig nem!) — hanem az egész vármegye társadalmára. Ez hanyagolja el Tiszolczot éppen úgy, mint a többi veszélyeztetett helyeket.

Ideje is lenne már ennek a nembánomságnak véget vetni.

Az ipar megmagyarosítása.

A jelszót régen tudjuk már. Két év óta ezt hangoztatja minden ember Magyarországon. Az iparpártolás azóta csakugyan nem merő frázis többé. Például itt minálunk is komolyan veszi mindenki, ámbátor nekünk a magyar ipar pártolásához kevesebbek az eszközeink, mint más iparilag fejlődött magyar városnak. De azért sem nálunk, sem másutt a jó és őszinte törekvésnek szembe-tűnőbb eredménye nem tapasztalható. A minek okát abban kell keresni, hogy a jó szándékhoz hiányzott a kiviteli képesség. Tudtuk, hogy a magyar ipart fejleszteni kell, de nem tudtuk, hogy milyen irányban és mily eszközökkel fejleszthető.

Hegedűs Sándor miniszter a minap Temesvárott időzött, a mikor megadta az országos talányhoz a megfejtési kulcsot. Ott mondott beszédeiben többek közt így fejtette ezt a fontos kérdést:

„Magát az ipari kifejlődést csak a nemzet vállaltatott erőfeszítésével érhetjük el, csak így lehet a nemzeti életet gazdaságilag felruházni. Az ipar csak akkor fogja kifelé is a versenyt megállani, ha minden tényező teljesen ki lesz művelve, az a munka, mely most folyik, csupán a hiányok pótlása, frázisokban ki nem fejezhető pepecselés. Itt-ott egy gyár alakul, itt-ott egy kisiparost segítünk, itt-ott egy akadályt eltávolítunk; ez olyan, mint a kertész nyesése, mint a földműves munkája. Mikor a rendszeresen üzött gazdálkodás folytán az elvetett mag kikel, mikor a kertben a gyümölcs megéri, akkor lehet látni, hogy jó munkát végeztünk.

De nemcsak a kiképzés teszi versenyképessé az ipart, meg kell értetni a nemzettel, hogy a gazdasági fejlődésnek épp oly kiképzettnek kell lenni, mint nemzetinek, vagyis magyarnak.

A kiképzés teheti az ipart versenyképessé, de nem teheti magyarrá, csak ha az ipar magyar is, akkor vallhatja a nemzet magáénak. A nemzeti szükségletet és izlést kell meghódítani, a mikor ez sikerül, akkor mondhatjuk az eredményt teljesnek. Örömmel mondhatom, hogy az a közvélemény, mely most képződik, minden irányban biztos támogatója ezen rendszernek. Nem folytatunk háborút senki ellen, de feltétlen jogunk van egész tehetségünket kifejezteni.

Hogy mennyi igazság van a kereskedelmi miniszter beszédeben, tudhatja mindenki, a ki csak némileg ismeri is a mostani magyar gyárak belső szervezetét, azokat is, a melyek a legújabb időben létesültek.

Tudjuk, az új gyárak élén: egy főreszvényes, a teljhatalmu igazgató áll, ez pedig importált külföldi gyáros.

Ez intézkedik. Hiába vétetett be szerződésbe a magyarok alkalmazása. Ő e kötelezettsége alól kibújik azon ürügygel, hogy hazánkban szakértő gyári alkalmazottak hiányában egyelőre saját külföldi gyárából kénytelen megfelelő erőket behozni, ezek csak a kiképzést teljesítik. Számos eset igazolja, hogy ily ideiglenes, behozott külföldiek szépen itt ragadnak. Ifjuságunk elől a gyáripari pálya el van zárva, mert nem rendelkeznek a kellő szakképzettséggel. Az új gyárakban csak a néhez, lelket és testet ölo napszamos-munkára lesznek oleso napi bérrrel alkalmazva honfitarsaink.

Szerencsésnek mondhatjuk magunkat mi *rimaszombatiak*, hogy ez *átalánosság* alól már mindjárt kezdetben *kivételt* tettünk, mert ime a mi embrióban lévő gyárainkat is így tervezzük, hogy ennek vezérei, igazgatói és műszaki vagy kereskedelmi vezetői kivétel nélkül mind *magyarok* legyenek.

Ámde az alakítandó új gyáraknál az *előmunkások* valószínűleg csakugyan idegenek lesznek. Ez másképp még ma nem igen lehetséges. Mert nincsenek szakképzett gyári munkásaink. De 4—5 idegen szakértő munkavezető aztán mihamar kitanít egy egész új gárdát, a mikor aztán a németek — csehek eltávolíthatók lesznek, vagy ha itt maradnak: hát nekik is meg kell magyarosodniuk. A vezetéstől függ minden.

Ez így van általában.

Ha előre gondoskodunk, hogy hazánk szülöttei a megfelelő szakképzést idejekorán megszerezzék, a külföldi gyáros kibuvója hajótörést szenvedne. Gondoskodunk kell tehát arról, hogy ifjuságunk már most előzetesen a gyári iparra kiképeztesse.

E téren igen sokat tehetnek az ipar- és kereskedelmi kamarák; de tehetnek a városok és vármegyék is. Alapítsanak ösztöndíjakat, kizárólag a gyáripari kiképzésre. Tartsanak területeiken minél több kurzusokat; kövessenek el mindent, hogy az ifjuság minél olesobbán és sikeresebben a szakismereteket megszerezhesse. A magyar ipar egészsége fejlődésének aztán nem lesz akadály a többé.

Elvégre ha katonai vagy tudományos pályára készülő ifjak részére alapítanak ösztöndíjakat, mért ne tehetnék ugyanezt a gyári iparra készülő ifjuság számára?!

Szóval meg kell ragadni mindent, hogy gyáripart, még pedig *magyar* gyáripart teremtsünk! Sz. H.

Vörösmarty-ünnepély.

Igazán magas színvonalon álló, lélekemelő ünnepély volt az, melyet városunk két kiváló társadalmi intézménye: a kaszinó és a polgári olvasóköri folyó hó 2-án, vasárnap a Vörösmarty Mihály nagy költőnk születésének századik évfordulója alkalmából rendezett.

Alig folyt le városunkban ehhez hasonló szép irodalmi ünnepély, melyen együtt láttuk városunk és vidéke intelligenciáját, kik a nagy költő irodalmi munkásságát, lángoló hazaszeretetét és lelkesedését megértették, s emlékéért méltó kegyelettel megőrzik. Az ünnepélyén ott volt vármegyénk főispánja: *Hámos László* és alispánja *Bornemisza László* is, körülveve a notabilitásoktól, kik a diszes hölgyközönséggel és ifjusággal együtt valódi lelki gyönyörűséggel, figyelmesen hallgatták a gyönyörű szavalatokat, a dalárda precíz előadását és az ünnepi szónok magas-szárnyalású remek beszédét.

Az ünnepélyről következő tudósítással számolunk be:

A Vörösmarty Mihály születésének századik évfordulója alkalmából a kaszinó és polgári olvasókör által együttesen rendezett ünnepély a „Három Rózsa“ nagytermében folyó hó 2-án nagy érdeklődés mellett folyt le. Már 3 óra előtt zsufolásig megtelt a nagyterem minden zuga, s alig tudott elhelyezkedni koszos dalárdánk, mely Váry János karnagy vezénylete mellett a Hymnus szép előadásával kezdte meg a műsort. Majd *Kubinyi* Aladár, a kaszinó elnöke lelkes szavakkal nyitotta meg az ünnepélyt, mire megjelent az emelvényen *Mészáros* Jolán s Vörösmarty Mihály „Szép Ilonka“-jából szavalt nagy tetszés mellett. A közönség a szép szavulatért frenetikus tapsviharral fejezte ki köszönetét s ekkor dr. *Veres* Samu főgimnáziumi tanár mondta el emlékbeszédét.

Ez alkalmi beszéd nem chablonszerű, mely életrajzi adatokból és a költő működésének ismertetéséből áll, hanem egy szépen átgondolt, költői részekben bővelkedő, szónoki lendülettel előadott beszéd volt, mely a nagy költő működése korszakát ismertette s azután emelte ki a kor nagy alakját: Vörösmarty Mihályt, kinek a magyar irodalom sokat, nagyon sokat köszönhet, s a hálás utókor önmagát is megbecsüli e kegyeletes ünnepléssel. A minden részében szép beszédet az illusztris hallgatóság éber figyelemmel hallgatta, s a szónoknak szünni nem akaró éljenzéssel fejezte ki elismerését. — (A beszéd nyomtatásban is megjelent s füzetenként a Vörösmarty-szobor javára 30 fillérért a kaszinó és polgári olvasókör udvarnokai, valamint lapunk kiadóhivatala útján elárúsították.) Legalább részben meg kell nekünk is örökítenünk a szép beszédet következőkben:

„Lelkeselem forrása a hazaszeretet, — ugymond a szónok, — melynek bibliáját immár századok óta magyar költők írják meg — és ki ne érezné, hogy szíve nemesebb érzelmekkel telik meg, mikor e szent könyvben lapozgat? Ki ne érezze hontiúi lelkesedést akkor, mikor hazája egyik prófétájának emlékeztetével kapcsolatosan nemzete újjászületését is megünnepelheti...? Mert Vörösmarty nem csupán gyermeke annak a kornak, melyben az új Magyarország, a tudomány és irodalom pörusain az első szabad levegőt szívja magába, hanem egyszersmind egy politikailag is fontos korszaknak szellemi utmutatója, ki fellépése által az első impulzust adta a legnagyobb magyarnak arra, hogy a reformok terére lépjen. Így az ő munkássága nem csupán az irodalomtörténet dicsősége, a mennyiben életirói egyhangulag elismerik azt, hogy általa a magyar költői irodalom gazdag romantikus tartalmat, művészi formát és zengzetes nyelvet nyert, — hanem a politikai történetnek is egyik korszakot alkotó momentum, mert az 1825-iki országgyűlést az általa kifejezett eszmék idézték elő a nemzeti érzésnek vulkanikus megnyilatkozását.

Mi volt akkor a levegőben? Mi izgatta fel az akkori társadalmat? Mert a nagyjaink iránt érzett lelkesedés még e pillanatban sem leledt el velünk a filozófiai történetírás azon alapelvét, hogy valahányszor valamely kor átalakulóban van, mindannyiszor nagy eszmék usznak az idők folyamának felszínén, — jöllehet a nagy férfiak lelkök kincseiből, szellemük drága gyöngyeiből a legértékesebbeket az emberiségnek ajándékozzák, de a kortársak rövidlátása ritkán veszi észre azokat s a kincsek belső értékét legtöbbször nem méltányolja. — Szokrateszt, ki új eget teremtett s annak imádó polgárául önmagát állította, kortársai halálra ítélték, — Rafael lelke szárnyalását, ezt a finom művészi szellemet nem értették meg, — Galileit tudományáért börtönbe vetették, — Csokonait és Heinet költészete koldusbotra juttatta, — Balassát a harci paripák lábai alá kergették azok, kik nem tudtak felemelkedni arra a színvonalra, melyen e nagy szellemet megérteni lehetséges. Csak igen kevés nagy embernek jutott az a szerencse, hogy mint a kor felszínén uszó eszmék kifejezője, igaz epikus hős módjára, nem az árral szemben, hanem azzal egy irányban uszva, még életében eljuthasson a halhatatlanság kikötőjébe.

Vörösmarty azok közé tartozott, kik nemcsak megértették a kor eszméit, hanem azokat a költői íblet egy szerencsés pillanatában kifejezésre is juttatták s ezáltal utmutatói lettek a nemzeti társadalom és politikai élet kifejlődésének.

Ebben van Vörösmarty-nak az érdeme, melyet a nemzeti közvélemény minden időben méltányolni fog.

Az ő költői képzetének magas szárnyalása, hazafias lyrájának fensége, epikai alkotásainak nagyszerűsége elengedő jogcímet szolgáltatnának arra, hogy a szellemi dolgok iránt fogékony magyar nemzet őt, mint egyik legnagyobb fiát ünnepelhesse. De az ő költői működésének hatása oly szoros kapcsolatban áll a magyar közélet átalakulásával, hogy nemcsak mint költőt, hanem úgyis mint az átalakulás egyik faktorát, a hálás megemlékezés korszorujával kell illetnünk.

Szeretném ez alkalommal a nagy férfiú életpályáját végig kísérni. Sok érdekes, tanulságos és lélekemelő momentum kínálkoznék a fényes költői pályafutás elbeszélésében. De a megszbott idő kerete e szándékból csak annyit enged megvalósítani, hogy Vörösmarty nagy alakját a megfelelő staffage-al együtt életpályájának azon momentumában mutassam be, a melyben őt kortársai a legnagyobbak tartották. És hogy a kortársak véleményét a mai nemzedék magáéval tette: bizonyítja az, hogy ma a költő emlékeztét országzerete ünneplik.

Majd a Vörösmarty korának és költői működésének tiszta, erőteljes vonásokkal való ecsetelése után ekkép fejezi be szavait a szónok:

„Talán soha sem volt nagyobb szüksége nemzetünknek a biztató szóra, mint akkor, midőn lelki életének gyökér szálait a nemzeti törekvésekkel ellentétben levő idegen érdekek elmetszegették s ez által a nemzetnek szellemi elsorvadását akarták előidézni, — és biztató szó soha sem tett nagyobb hatást, mint az, mely Vörösmarty ajkairól elhangzott. A gazdátlan vezéri zászló e biztató szóra erős kezekbe került s utánna mennek a hon jobbjai. — A mit az emberi szellem teremteni képes, azt mind a közjóra áldozza, — az anyagi gazdagság feleslegének jó része a közművelődés oltárára kerül. az 1825-iki országgyűlés már a „Zalán futás“-nak hatása alatt gyűlt össze s a költő eszméi idézték elő a nemzeti érzésnek azt a hatalmas megnyilatkozását, mely Széchenyi István, Károlyi György, Vay Ábrahám és Andrássy György grófok fényes tetteiben nyert örök életet.

Költői lelket szebben megjutalmazva, költői eszmét

nemesebben megtermékenyítve alig láthatunk a népek kulturtörténetében.

Ez az, a mi oly nagygyá varázsolta Vörösmartyt a kortársak előtt; ez az, a miért a reformkorszak egyik legnagyobb férfiak tekinti őt az utókor is, mert bár Vörösmarty nem volt politikus s a közügyek terén a 48-iki országgyűlésig nevével sehol sem találkozunk, mégis az ő szelleme képezi láthatatlan rugóját mindazon alkotásoknak, melyek a nyilvánosság terén egy Széchenyit, Wesselenyit, Kossuthot és Deák Ferenczet tettek halhatatlannak.

De nemcsak a kortársak, hanem mi, mai nemzedék is tudjuk, hogy a költő szíve és lelkesedése volt az a forrás, melyből a magyar nemzeti e második honfoglalásának gondolata fakadt ki.

Eszméi nem voltak oly gyújtó hatásúak mint Petőfié, de komoly, megfontolt elhatározást kellettek; hazafias lyrája nem a kétségbeeséstől fakadó reménység, mint a Tompáé, de a nemzet jövőjébe vetett rendületlen bizalom nyer benne kifejezést, — eposzaiban nincs meg az a tárgyilagosság, és tiszta világnézet, mely az Arany eposzainak jellemző sajátossága, de fantasiája elragadja s tetekre buzdítja az olvasót. Míg Kölcsei ajakán buzgó imádság fakad a magyarok istenéhez, hogy szánja meg e népet, mely megbűnhődte már a multat s jövődőt, — addig Vörösmarty a népek hazájára, a nagy világra hivatkozik, melytől egy ezredévi szenvedés kér éltet, vagy halált.

Élet, vagy halál! E problema előtt áll a nemzet s jós lelke megsejti, hogy be fog következni a nagyszerű halál is, hol a temetkezés felett egy ország vérben áll! Mintha csak az ő-testamentum prófétáit olvasnók, kik előre hirdetik az idők teljességét...

Tisztelt ünneplő közönség! Minden kornak meg van a maga etikája, s minden egyént saját korának etikája szerint kell megítélnünk. Vörösmarty a maga korában hatott, izgatót, lelkesített egy új, szellemi honfoglalásra. A nagy munka befejeztetett s mi már az új, szellemi erőkre támaszkodó Magyarországnak vagyunk polgárai. Más korban élünk, más világnézetnek hódolunk, — de ha volna itt közöttünk csak egyetlen egy, a kit a Vörösmarty alkotásain elömlő szellem hidegen hagyta: annak az egynek e helyről lelkére kötöm a nagy költő szívének legnemesebb megdobbanását, melyből e szent szavak áradtak ki: „Légy hive rendületlenül hazádnak oh magyar!”

A műsor következő száma volt: Törköly Margit szavazata. Abrányi Emil „Hazádnak rendületlenül“ című alkalmi költeményét szavazta el gyönyörűen, nagy hatással. Az előadó kellemes alt hangja pompásan illett a szép költeményhez, melynek refrainjét: „Hazádnak rendületlenül“ sok érzéssel szavazta, s a közönség lelkesen megtapsolta a sikerült szavazatot.

Ezután Rábelly Miklós a polgári olvasókör elnöke mondott záró beszédet, s a dalárda ritka szabotossággal énekelte el a szöveget, mire a szép ünnepély véget ért, s a díszes közönség mely benyomásokkal hagyta el a termet.

Az ünnepély rendezéséért a kaszinó vigalmi bizottságát, s különösen a rendező-bizottság elnökét: Törköly Józsefet illeti az elismerés.

Esküdtszéki főtárgyalások.

(1900. decz. 3—4.)

Az ideai esküdtszéki főtárgyalások utolsó ciklusa is befejezést nyert folyó hó 3—4-én megtartott tárgyalásokkal. Különösen érdekes volt a 3-iki tárgyalás, melyen *Baksa* János palyove zsaluzsányi lakos felett ítélték az esküdtszék. A közönség ez alkalommal zsufolásig megtöltötte a részére fentartott helyet, s a bíróság 25 tanut és 2 orvosszakértőt hallgatott ki. Az eset, mint megirtuk, az volt, hogy *Baksa* János 1900. október hó 10-én atyját *Baksa* Györgyöt, kivel rossz viszonyban volt, egy revolverből tett két lövéssel agyonlőtte. Az ügyesség felmenő ágon elkövetett szándékos emberölés büntette címén vádolta a tettest, kinek elmebeli állapota megfigyelését a tárgyalás folyamán a kir. törvényszék elrendelte s két szakértőt küldött ki: dr. *Zehery* István kir. törvényszéki és dr. *Kármán* Aladár kórházi orvost, kik a főtárgyalás folyamán teljesítették a megbízást.

Az esküdtbírók elnöke: *Kubinyi* Aladár volt, Birákként: *Medveczky* Sándor és *Altdorffer* István, jegyzőként: dr. *Fülöp* Dezső működött. A vádhatóságot dr. *Mészáros* István kir. alügyész képviselte, a védelmet dr. *Krausz* Gyula ügyvéd vitte. Magánpanaszos özv. *Baksáné* képviselőben ifj. *Sütő* István ügyvéd jelent meg.

Először kihallgatta a bíróság a vádlottat: *Baksa* János palyovet, ki 1859. május 9-én F.-Zsaluzsányban született, róm. kath., nős, 4 gyermek atyja, földművelő, büntetve nem volt.

Ezután megalakult az esküdtszék, melynek tagjai lettek: *Szabó* Gyula, *Máriássy* Andor, *Szeifert* Antal, *Fábry* János, *Tornallyay* Zoltán, *Hevessy* László, *Bence* Samu, *Varga* János id. *Vitályus* András, *Kolbenheyer* József, *Ivanits* András, ifj. *Nagy* István rendes, *Bodon* Mihály és *Káposztás* József póttagok.

A megalakulás után a bíróság kihallgatta a vádlottat, ki elmondta, hogy a jelzett napon október 10-én ittas volt, s vadonatúj revolvert, mely véletlenül kezébe akadt, zsebre téve, elkeseredve, elszántan ment atyjához, a ki őt ekkor is szidta, a mi felett annyira elveszítette önuralmát, hogy a fegyverrel rálőtt atyjára. A második lövésre, sem arra, hogy ezután mi történt, nem emlékezik, csupán azt vallja, hogy atyját agyonlőni nem volt szándéka.

Ezután külön-külön kihallgatták a boncolásnál résztvevő szakértő orvosok: dr. *Zehery* és dr. *Kármán*, kik akkori véleményüket ez alkalommal is megerősítették, hogy t. i. mindkét lövés közletről, idegen kéz által ejtett, s feltétlenül halálos volt.

Ezután következett a tanukihallgatások sorozata: Özv. *Baksa* Györgyné szül. *Tóth* Zsuzsanna 52 éves r. kath. oszgyani születésű, ki 1895. május 13-án ment nőül az elhunyt *Baksához* s ennek harmadik felesége volt — elmondta, hogy mostoha fia: a vádlott *Utye* kácsra agyagot szállított atyja tudta és beleegyezése nélkül, s mikor ezért az apa fiát kérdőre vonta, e felett összeveszték, s már ekkor agyonveréssel fenyegette a

vádolt atyját és mostoháját. Azután a képviselő választásakor is összeveszték, mert az öreg *Fay*-párti, a fia meg *Török*-párti volt. A tett elkövetése előtt a fia kérte atyját, hogy engedje meg neki, hogy az úres kemenczében téglát égessen, mit atyja megtagadott azzal, hogy előbb ő éget, s azután átengedi. Azután elmondta a tanu a tragikus eset részleteit, mire a vádlott neje: *Baksa* János szül. *Székely* Zsuzsanna 41 éves róm. kath., 4 gyermek anyja kihallgatása következett. Ő egészen más-ként beszélt; elmondta, hogy a mostoha rábeszélte urát — kit erős, rumos teával és szeszes italokkal itatott, — hogy ne adja a birtokot a fiának, ki évek hosszu során át sikeresen gondozta azt, s agyagot is csak addig adott az öreg a fiának, míg a mostoha a házhoz nem került.

Elnök: „Tud-e arról tanu, hogy *Baksa* Györgyöt gyermekei gondnokság alá akarták helyeztetni?”

Tanu: „Igen, mert pocsekolt, részeges volt, felesége itatta és ilyenkor mindenre rávette az öregot. Engem pedig meglovással fenyegetett és mindig „czigány-nak, fekete kutyanak“ hívott. Mikor október 4-én este a cselédemmel fáért mentem az udvarra, rám is lőtt, de csak alsó szoknyámat lőtte át; én elszédültem, összeestem.”

Elnök: „Szokott-e az öreg asszony is inni?”

Tanu: „Igen.”

Ügyész: „Készült-e *Baksa* János arra, hogy atyját megölje?”

Tanu: „Nem készült; ő mindig szépen bánt atyjával.”

Védő: „Igaz-e, hogy *Baksa* György magát olyan dolgok ellopásával gyanúsította, melyeket a mostoha titokban, férje tudta nélkül *Osgyánba* küldözött az anyjának?”

Tanu: „Igaz, a mostoha két malacot, zsirt, szalonnát, lisztet és sok mást küldött, s aztán elhitette az urával, hogy én loptam el, s apósom e miatt engem ártatlant sokat szidott.”

Délután 1/4-3-tól est 1/2-7-ig folyt a bizonyítási eljárás. Kihallgatták: *Deák* Tereziát, *Kojnok* Magicz Katát, *Visnyavszky* Máriát, *Szlanina* János galyas, közs. bírót, *Szlanina* János gacsát, *Koczka* János kocsiszt, kinek megesketeése iránt az ügyész semmisségi panaszt jelentett be.

Majd *Bolha* Györgyöt, *Dávid* Jánost, *Tóth* Margitot, *Weisz* Sámuel koresmárost, *Talán* Mihályt, *Szabó* Paulinát, *Kovács* Györgyné *Szikora* Karolint, *Baksa* Gézát: a vádlott 16 éves fiát, — ki atyjától a tett elkövetése után a revolvert elvette, — *Máté* Józsefet, *Wittek* Annát, ifj. *Weisz* Jakabot, *Wittek* Jánost, ifj. *Babarik* Jánost, *Talán* Jánost, *Bihari* Andrásné és *Dr. Fodor* Béla orvost, — kinek a vádlott mint járó beteg jelentkezett — végül *Bachan* József esendő és *Baksa* Mártonné szül. *Babarik* Katát hallgatták ki, s a tanuk nagy része a vádlott javára vallott, s a legtöbbben igyekeztek rokonszenvesse tenni a vádlottat, annál ellenszenvesebbé a mostoha anyát és az agyonlőtt *Baksa* Györgyöt.

Végül az esküdtbírók a szakértő orvosok véleményét kérte, mely oda konkludált, hogy a vádlott bár tettének szabad elhatározási képességével bír, mégis miután nála az iszákosság tüneteit positive meg lehet állapítani, s a lelki depressio és a tanuk által beigazolt azon körülmény, hogy a vádlott a tett elkövetése előtti éjjelen és hajnalban is ivott, valószínűvé teszi, hogy az önbírálás és az elhatározás gátlása hiányzott nála. Ez pedig a beszámíthatóságot alábbszallítja.

Csak ezután eskették meg özv. *Baksa* Györgynét és *Baksa* Jánosné; előbbi megesketeése ellen a védő semmisségi panaszt jelentett be.

Ezzel a bizonyítási eljárás véget ért s ekkor tételték fel a következő kérdések:

1. Bűnös-e *Baksa* János palyove abban, hogy 1900. október 10-én *Fazekas* Zsaluzsányban reggeli 6 óra tájban egy hatlövétű forgó pisztolyból ölési szándékkal a nélkül, hogy öntudatlan állapotban lett volna, atyjára: *Baksa* Györgyre rálőtt és ez által nevezettnek halálát idézte elő. — Igen-e vagy nem? ha igen:

2. Erős felindulásban volt-e *Baksa* János a cselekmény elkövetésekor, s az e ezen erős felindulásban rögtönösen hajtotta e végre. Igen-e vagy nem?

Ha az első kérdésre az esküdtök nem-mel felelnek:

3. Bűnös-e *Baksa* János palyove abban, hogy F.-Zsaluzsányban 1900. okt. 10-én reggel 6 óra tájban egy hatlövétű forgópisztolyból ölési szándék nélkül, de sértési szándékkal a nélkül, hogy öntudatlan állapotban lett volna, *Baksa* Györgyre rálőtt, s ez által nevezettnek halála következett be. Igen-e vagy nem?

A kérdések megállapítása után szót emelt a vádhatóság képviselője:

Dr. Mészáros István kir. alügyész tartalmas, mélyen átgondolt vádbeszédében elmondta, hogy egy családi dráma utolsó jelenete játszódik le az esküdtbíró-ság előtt, mikor ítéletüket várja egy fiu, ki megfosztotta életétől atyját, a ki neki életet adott. Teljesen bezabonyítva látja a szándékosságot és az állami jogrend megsértését. Körültekintően részletezi a tényállást, s a pro et contra felhozott adatokat, s azok megismertetése után fejtegeti azt, hogy a vádlott úgy igyekszik földi bírálót feltüntetni, mintha az atyja szeretetlen bánásmódja, s a tőle elszenvedett bántalmazás lett volna a rugója cselekedetének, melyet öntudatlan állapotban követett el. Kifejti, hogy nem gyilkosságról, vagy gondatlanságból elkövetett emberölésről van szó, hanem szándékos emberölésről, s kizártnak tartva az erős felindulást, az önvédelmet és a beszámíthatatlanságot, kéri a vádlottat bűnösnek kimondani.

Erre dr. *Krausz* Gyula adta elő védőbeszédét, melyben az ügyészszel szemben azt vitatta, hogy a szándékosságot — az özvegy hitelt nem érdemlő vallomásán kívül — senki sem igazolta, és sem öntudatos, sem szándékos cselekedetről nincs szó; feltéve, hogy a cselekedet gondatlanság okozta, akkor is öntudatlan kéz tette. Az erős felindulás uralta az öntudatot, s az erős felindulást megindokolja az apa és mostoha bánásmódja a vádlottal szemben, továbbá az a szertelen pocsekolás, mely az anyagi romlás felé vezetett. Hivatkozik védő a szeretetre, melylyel az egész falu és vidéke lakossága a bescsületes, jámbor és istenfélő vádlott iránt viseltetik, s miután a bűncselekménybe belekergetett, nem rosszindulatu, de szerencsétlen emberről van szó, kéri védenzeze felmentését.

Az ügyész replikája után az esküdtök visszavo-

nultak, s 11 órakor főnökük Fábry János jelentette a határozatot. E szerint:

1. Az első kérdésre 8-nál több szavazattal: nem, s így a második kérdés elesett;

2. a harmadik kérdésre 7-nél több szavazattal: igen.

Az ügyész a 301. és 306. § szerint „halált okozó súlyos testi sértés bűntette” címén kéri elítélni a vádlottat, védő pedig kéri a 91. és 92. §§-ok alkalmazását.

Kubinyi Aladár elnök 1/2-12-kor éjjel hirdette ki az ítéletet, mely szerint Baksa János palyove bűnösnek mondatván ki, a fent hivatkozott szakaszok értelmében 1900. decz. 3-ától kezdődő nyolcz évi fegyház büntetésre ítéltetik, s a vizsgálati fogságból 30 nap beszámítatik. Az indokolásban ki van fejtve, hogy súlyosító körülmény volt az, hogy atyját ölte meg, enyhítő körülmény pedig büntetlen előélete, s italtól hevült állapota és a nagyfokú indokolt elkeseredés. — Az ítéletben a vádhatóság megnyugodott, a védő *semmiségi panaszt* jelentett be a minősítésre és a büntetés kiszabására nézve. Így tehát az iratok felterjesztettek a Kuriához.

* * *

Az esküdtbírók másnap folytatta és befejezte a tárgyalásokat. Ez alkalommal f. hó 4-én Oprencsák Mihályt vádolta a bíróság azért, mert ez évi augusztus 2-án Hnyilecz és Betlér között Székely Istvánt, kivel együtt fuvarozott, késével úgy megszurta, hogy ez nyomban meghalt. Az ügyész szándékos emberölés bűntette címén vádolta a tettest.

A bíróság elnöke: Medveczky Sándor volt, bírák: Vozáry György és Kálniczky Géza, jegyző: Fodor Dezső. A vádhatóságot dr. Hányi Győző képviselte; a védelmet Bodon József vitte.

Az esküdtzék tagjainul kisorsoltattak: ifj. Czárán Pál, Szabó Gyula, Buzágh István, Ivanits András, Paál Gyula, Kolbenheyer József, Fábry János, Náray Albert, Benze Samu, ifj. Nagy István, Beeske Bálint, Lovas Lajos rendes, Vitályus András póttag.

A vádlott előadta, hogy Székelyvel együtt fuvarozott és utközben, mivel kissé álmos volt, elment a Székely kocsihoz s kérte tőle pipáját, de ezt Székely megtagadta. Ebből aztán civakodás támadt majd dulakodtak, miközben Székely inggombja leszakadt és elveszett. Székely e miatt haragra lobbant, rátámadt Oprencsákra és őt fojtogatni kezdte, s kést is rántott reá. A mint a vádlott ezt meglátta, ő is kivette tüsszójából a kését és mellbeszurta társát, ki halva rogyott össze. Podolinszki István, Smelko Mihály és Smelko János jöttek a helyszínére s mikor Székely hulláját meglátták, megtámadták Oprencsákot, ki aztán elmenekült és két napig az erdőben bujdosott. Itt fogták el a esendőrök.

A bíróság kihallgatta az elhunyt özvegyét, a boncoló orvosokat: Dr. Gutloun Henrik és Dr. Auerbach Lajos rozsnyói orvosokat, kik konstataáltak, hogy a nagy úter szurattott át, s a sérülés feltétlenül halálos volt.

Mintegy 16 tanut hallgattak ki, kik az eset részleteit megvilágították, s délután fél 3 kor a bizonyítási eljárás befejezése után került a sor a plaidoyekre. Előbb azonban az ügyész elejtette a szándékos emberölés vádját, s csupán halált okozó súlyos testi sértés vádját tartotta fenn.

Az esküdtbírók azt a kérdést intézte az esküdtekhez, hogy bűnös-e Oprencsák Mihály abban, hogy 1900. augusztus 2-án Hnyilecz és Betlér között az országuton Székely Istvánt a nélkül, hogy jogos önvédelemben lett volna, egy késsel jobb oldalán úgy megszurta hogy e sértéssel ennek halálát okozta. Igaz-e vagy nem?

Dr. Hányi Győző kir. ügyész a vádhatóság képviselője alapos tanulmányra valló vádbeszédében az eset részleteit ismertette, s lélektanilag kizárták tartja azt, hogy a vádlott társát, kivel jó viszonyban volt, szándékosan megölte volna, de minden kétséget kizárva, beigazoltatott az, hogy az áldozat halála a vádlott által okozott súlyos testi sértés folytán állott be, s így kéri a vádlottat a büntető törvk. 301. §-ába ütköző és a 306. §-s szerint minősülő halált okozó súlyos testi sértés miatt elítélni.

Bodon József védő az önvédelmet nem tartja kizártnak, mert kés volt mind a két dulakodónál s a vádlott látta is, hogy társa a dulakodás közben kirántotta kését, s így ő utalva volt az önvédelemre. Beigazolást nyert, hogy a vádlott és az elhalt jóbarátságban voltak, s a szándékoságot kizárták tartja, s lélektani motívumokat keres a tett indokolására. Igen, de csak a társadalmi berendezés hiányosságából magyarázhatja, hogy a vádlott — ki nem tanult semmit, iskolába nem járt, Istent, vallást nem ismer, gondolkodni nem tanították s a lelkében nagy üresség tátong, — a műveletlenség áldozata, s annyira lelketlen, hogy védője kérdésére: „Mit érzett akkor, mikor a Székely hullája mellett hosszasan állott?” azt felelte: „Semmit.” Az esküdtek szánalmát kéri védenze iránt.

Az esküdtzék ezután visszavonult s főnökük Fábry János jelentette, hogy a feltett kérdésre az esküdtzék határozata 7-nél több szavazattal: igen.

A kir. törvényszék mint esküdtbírók a vádlott Oprencsák Mihályt *öt évi fegyházbüntetésre* ítélte s a vizsgálati fogságból 3 hónapot beszámítanak. Az ügyész az ítéletben megnyugodott, s bár vádlott is belenyugodott, a védő a minősítés iránt *semmiségi panaszt* jelentett be. Így az ügy iratai a kuriához terjesztettek fel.

Hirek és vegyesek.

Vármegyei közgyűlés. Gömörmegye törvényhatósága idei közgyűlését december hó 18-án tartja.

Kérelem. Rimaszombat és vidéke jótékony nőegylete folyó év december 21-én karácsonyfa-ünnepélyt óhajt rendezni, — hogy az emberiség legszerencsétlenebbjei, az árvák és elhagyottak is örvendhessenek a legmagasztosabb ünnepélyen: a Megváltó születésnapján. — Azon tiszteletteljes kérelemmel járunk tehát a nagyérdemű közönséghez, hogy ezen karácsonyfa felállításához s a szegény árvák téli ruhával való ellátásához kegyesen hozzájárulni, s szíves adományait *öve. dr. Marikovszky Istvánné* igazgatónőhöz küldeni méltóztassanak Rimaszombat 1900. nov. 26. Az elnökség.

Kinevezés és áthelyezés. A m. kir. pénzügyminiszter *Kövér István* rimaszombati adótitizet ellenőrré,

Iván András nagyrőzei adóhivatali gyakornokot adótitizté nevezte ki s az előbit Privigyére, az utóbbit Malackára helyezte át.

A Tompa-szobor helye. Ma, 5-ikén délelőtt, a Tompa szobor bizottság *Bornemisza* László elnöklete alatt ülést tartott, melyen *Holló* Barnabás szobrász művész is részt vett. A bizottság a huszártéren megjelent, s ott alapos tárgyalás után abban állapodott meg hogy a Tompa Mihály szobrát a mostani leányiskola-épülete elé helyezik, arcezal az Andrássy-ut felé.

Halálozás. Özv. Müller Lajosné szül. Szabó Mária, özv. Miskolezy Istvánné helybeli czukrárszda-tulajdonos édes anyja f. hó 3-án 60 éves korában elhunyt. Temetése 4-én nagy részvét mellett ment végbe. Nyugodjék békében!

Versenytárgyalás. A helybeli vármegyei székház festő, redőny, eszerp- és vaskályha munkálatára a versenytárgyalás f. hó 4-én tartatott meg. A festőmunkákat *Götz* Adolf budapesti czégn 5600 koronás ajánlatával nyerte el. A redőnyöket *Braun* Zsigmond helybeli vaskereskedő, a vaskályhákat *Ehrlich* budapesti czég, a eszerpályhákat pedig az eperjesi agyagipar-vállalat szállítja.

Szomorú lakodalom. Détérben nov. 28-ikán szomorú incidens zavarta meg a násznépet. A Habodász Antal házából akartak idulni Gesztetére a Habodász János esküvőjére, s a megrakott kocsi egyikéről Zagyai Kálmán revolverből a szokásos üdvölvések kezdte meg. Az első lövés után rémes sikoltás hallatszott, s a ház előcsarnokának ajtajában állott *Habodász* Antalné szül. Virók Borbála nyomban összeesett, a golyó basába fúródott. A szerencsétlenül járt asszonyt másnap szállították a helybeli kórházba, s itt gondos ápolás alá vették. — Ideje volna már, ha a hatóságok ezt a régi rossz szokást — a falusi lakodalmas nép lövöldözgetését erőlyesen betiltanák, mert ezek az üdvölvések már nem egyszer voltak okozói véletlen szerencsétlenségnek.

Az esküdtzék tárgyalás folytatása. A f. hó 3-iki Baksa-féle esküdtzék tárgyalás a János utca végén levő „Hunyady” koresmában csatános befejezést nyert. Éjfél tájban ugyanis a tárgyaláson megéhezett és megszomjazott zsalszányiak a koresmába mentek, s a nevezett vendéglőben a tárgyalás felett nagy vita támadt, melynek az lett a vége, hogy az ártatlan vendéglőt fejbe verték.

Gömöri cigányok külföldön. Városunk közönsége élénken emlékezik vissza *Dankó* Ernő kedvelt cigányprimásra, ki innen Budapestre került, onnan Londonba ment s most a párisi kiállítás tartama alatt saját zenekara élén játszott a közönség teljes meglegedésére. Altalában — mint nov. 28-ikáról Párisból írja *Dankó* — jól megy a dolga, és decz. 15-ikére Cáróba van szerződötve. A kiállításon több impresszióval ismerkedett meg, és sokfelé kapott meghívást. A levélből ki lehet érezni a honvágyat, mely a jeles primás lelkét betölti. Mindig biztatja az a remény — írja soraiban, — hogy öreg napjait az ő kedves otthonában: Rimaszombatban fogja tölthetni.

Vasuti elgázolás. Cserenesény közelében folyó hó 4-én 5 óra tájban a Tiszoloz felé haladó vonat *Lászlós* János 43 éves, cserenesényi lakost, ki a pályatesten haladt, elütötte a vonat, s az eszméletlen állapotban levő veszélyes sérültet szállították a kórházba. Az eset előzménye állítólag az volt, hogy *Lászlós* a feledi vásárról jöve fiával együtt ökröket hajtott haza, s Rimaszombatba érve, fiát tovább küldte az ökrökkel, ő pedig jól felhajtvá a garatra a pályatesten útnak indult. Cserenesény közelében elérte a sínek közt támoogyó embert a vonat, és elütötte. A sérült még az éjjel kiszervevet, s hulláját ma délután a vizsgáló bíró közbenjöttével az orvosok felboncolták. Az ügyben a vizsgálat a vasut és a bíróság részéről megindult.

Tűz. A temető mellett levő *Süteo* és *Szabó*-féle birtokon levő szalma-kazalok között f. hó 4-én este 1/2-10 órakor tűz támadt. Az egyik kazal tüzet fogott, s ettől meggyulladt a közelben levő többi kazal is.

Tiszolozról írják lapunknak, hogy ott folyó évi november 25-én az állami iskola nagytermében szegény és árva gyermekek felruházására gyermekszinielőadás tartatott, mely anyagilag teljesen sikerült. A helybeli pártolótól befolyt 127 korona 20 fillér s azonkívül *Bánik* György áll. erdősz ur Rimaszombatból 2 korona, *Szopata* Imréné öngyászaga Rimabrézóról 1 korona és *Kohn* Ferencz ur Nyustyáról 2 koronát küldött. Összesen 131 korona 20 fillér. A nemes szívű adakozók fogadják e helyen is a rendezőség köszönetét. — Ezzel kapcsolatban írja azonban tudósítónk, hogy a Tiszolozon lakó magyarok igen keveset törődnek az ilyen összejövetellekkel, az ilyen magyar iskolában rendezett gyermekünnepélyekkel, mert olyanok is távolmaradtak, kik az intézetben közvetlenül vagy közvetve működnek. — „Mit szóljak — írja tudósítónk — a vasutnál alkalmazottakról? Az itt lakó 50 családból csak 5 személy volt jelen az előadáson, és azok azért jöttek, mert gyermekeik a színpadon szerepeltek. Pedig azok volnának legjobban megakadva, ha az államtól drága pénzen fentartott állami iskola megszűnnék, kényszerítve lennének a felekezeti iskolába jártni gyermekeiket, s ott 80 fillér helyett legalább is 8–10 korona tandíjat fizetve, tótul megtanulnának. Közönyösséggel találkoznak az itteni magyarul érezők részéről minden lépten-nyomon; összehasonlítva a mieinkkel a tót mulatságokat, melyeken minden intelligensebb egyén, iparos, földmives résztvesz, zsufolásig megtöltve a vendéglő nagytermét és az ilyen mulatságok esekély. belépti-díj mellett 250–300 forintnyi bevételt mutatnak fel, de azokon nagyobb számban azok a magyarok is jelen vannak, a kik a magyar mulatságokon nem láthatók vagy ezeken nagyon ritkán vesznek részt. Tiszolozon a magyar társadalom által rendezett összejövetellek nem egyszerű mulatságzsamba mennek, azok hivatva volnának létezésünket, életképességünket jelezni, tömörülés és összetartás jelképe volna az, és éppen a magyarok részéről a közömbösséget látva, midőn saját gyermekeink és iskolánk javára rendezett jótékonyezü mulatságon távollétükkel tündökölnék, elszorul az ember szíve. Kítől várjuk a pártolást, az istápolást? Szerencse, hogy még léteznünk.” — Ezen keserű hangú panasz-kodásra első czikkünkben bővebben reflektálunk s itt csak az a megjegyzésünk, hogy egy-két esetből még nem lehet himet varni. Volt már Tiszolozon sikerült magyar összejövetel és lesz is még. Az azonban bizonyos, hogy

az ilyen magyar jellegű társadalmi mozgalmakat nemcsak maguknak a tisztelőiakknak, hanem a környék magyarságának is támogatniok kellene!

Búr vendég. A rozsnyói „Sajó-Vidék” december 3-iki kelettel rendkívüli számot adott ki abból az alkalomból, hogy a városba érkezett *Fleischer* Pál volt székesfehérvári honvéd tiszt-helyettes, ki rangját letéve Transzvába ment harcolni a búrok szabadságáért, s onnan most visszaérkezett. *Gelsei* Bíró Zoltán hirlapíróval ment *Fleischer* Rozsnyóra, hogy ott tanszávi élményeiről felolvasást tartson. Mint a „Sajó-Vidék” írja, a „búr vendég” hétfőn Rimaszombatba érkezik, s itt is felolvasást fog tartani.

Öngyilkossági kísérlet. *Márkus* Erzsébet 22 éves takarítónő f. hó 5-én délben öngyilkossági szándékból maró lugot ivott. Állítólag azért akart megválni az élettől, mert a kisasszony annál a háznál, a hová ő takarítani jár, megszüdta. Az elkeseredett leányt beszállították a kórházba, hol valószínűleg kiépül. }

Felelős szerkesztő: **RÁBELY MIKLÓS.**

Magán-hirdetések.

Azonnal eladó

111 darab **anyajuh**, 111 darab **bárány**, 3 darab **kos**, valamennyi fiatal és egészséges, tartásra igen alkalmas.

Tudakozódhatni **Kohn Samunál Nyustyán.**

Birtokbérlet.

Özy. Ujházy Tivadarné szül. Malatinszky írma **osgyáni tagosított birtoka** megfelelő gazdasági épületekkel több évre **bérbe kiadó.**

Ertekezhetni a tulajdonos urnóval **Rimaszombat, Kossuth-utca 3-ik szám.**

3-3

Csödtömegeladási hirdetmény.

Vagyoubukott **Kovács Zsigmond** rimaszombati kereskedő csödtömegehez tartozó és a csödleltar 1–401. tétel alatt felvett — a 384. tétel alatti kivételével — 3254 pár cipő, 173 pár eszima, bőraru, cipészeti cikkek és egyéb bolti berendezések, varrógép és masinogásoknak zart ajánlat utjaui értékesítése a csödválasztmány által elhatározatván, felhivatnak venni szándékozók, hogy 500 korona bánatpénzzel ellatott zárt ajánlatokat 1900. év december hó 19-ének déli 12 óraig alólirottul beadni sziveskedjenek.

Az áruraktár, illetve ingóságok leltári becsértéke: 15560 korona 36 fillér.

Az áruraktár és a részletes leltár alólirottul a déli órákban megtekinthető.

Az ajánlat elfogadása iránt a csödválasztmány 1900. év december 19-én délután 2 órakor Rimaszombatban a kir. törvényszék pertárában megtartandó csödválasztmányi ülésen fog határozni, esetleg ugyanakkor nyilvános árverést is tartani.

Az elfogadandó ajánlat benyújtója, illetve az áruraktár vevője köteles az áruraktárt készpénz fizetés mellett 8 nap alatt átvenni.

Kelt Rimaszombatban, 1900. év december 4-én.

Kishonthy Gyula, csödtömeggondnok.

A tornallyai járás főszolgabirájától.

Pályázati hirdetmény.

5020. sz. — Gömör-Kishont t. e. vármegyeék tornallyai járásaita kebelezett **Bánréve** székhelylyel megüresedett **körjegyzői állásnak** betöltésére ezenel pályázatot nyitok.

A megválasztandó körjegyző évi összes fizetése lakbér, irodai átalány és küldöncz díjjal együtt 1672 korona 80 fillér, mely összegben az állami javadalmas is bent foglaltatik, melyért tartozik az állami anyakönyvezéssel járó teendőket is teljesíteni. — Javadalmazása — Ezzel munkálataokért megyei szabályrendeletileg megállapított munká-díjak.

A körhöz tartozik **Bánréve**, **Hanva**, **Hét**, **Lénártfala** és **Málé** község.

A választás határideje az **1900. évi december hó 22-ik napjának** délelőtti 9 órájára **Bánréve** községébe a községházhoz, mint a kör székhelyére tüzetik ki. Az ezen állásra pályázni szándékozók felhivatnak, hogy az 1883. évi 1-ső t. cz. 6. §-a értelmében kellően felszerelt és eddigi működésüket igazoló bizonyítvánnyal ellátott pályázati kérvényüket alólirottul a folyó évi december 21-ik napjáig bezárólag annyival is inkább adják be, mivel az ezen határidőn túl beérkező kérvényeket nem fogom figyelembe venni.

Tornallya, 1900. november hó 26.

Szentmiklóssy, főszolgabiró.

3-1

Kiadó üzlethelyiség lakással.

Rimaszombatban, a **Deák** Ferencz-utca sarkán lévő üzlethelyiség és emeleti lakás mellékhelyiségekkel **1901. évi február hó 1-től bérbeadó**, esetleg a ház el is adó. — Most **Glücksthal I.** ezen fenti helyiségeket csak **három hónapon át bérlti** a Mandel-féle csöd gondnokától. — Ertekezhetni

Szontágh Károlylyal.

8-*

Borárlás.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, miszerint ez ideig termésű, kitűnő minőségű, tiszta ízű, kellemes zamatu **almágyi boroknak** pecsételt üvegekbeni elárulását megkezdtem.

1899 évi ó-bor literje (míg a készlet tart) **35 kr**

Kiváló jó minőségű 1900. évi új bor literje **45 kr.** — Üvegre külön betét 5 kr.

56 literen felüli vásárlásnál vidékre 100 liter 4 frt 35 kr. fogyasztási adóval oleosabb.

Kiváló tisztelettel

BENYO BÉLA,

almágyi szőlőbirtokos és bortermelő.

Hirdetmény.

583. sz. — Alulírt bírósági végrehajtató 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszék 1900. évi 4812. számú végzése következtében a **rimaszombati takarékpénztár** végrehajtató javára **Komjáthy Miklós és neje** ellen 1000 korona s járulékaik erejéig 1900. évi október hó 9-én fogatosított biztosítási végrehajtás után le- és felülfoglalt és 14310 korona 60 fillérre becsült gözgépek, cséplőgépek, malom berendezés, lovak, kocsik, szobabutorok, fegyverek, juhok és takarmányból álló ingóságok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésen a rimaszombati kir. járásbíróság 1900. V. 368/2. számú végzése folytán 1000 korona tőkekövetelés, ennek 1900. évi szeptember hó 18. napjától járó 6 %-os kamatai, és eddig összesen 87 korona 90 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Ajnácskón, alpereseknél leendő eszközökre **1900. évi december hó 20-ik** napjának délelőtti 10 órája határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is el fognak adatni.

Kelt Rimaszombaton, 1900. évi november hó 23-án

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy **Miskolcson, Városház-tér 13. sz. a.** (Bartányi-féle házban) minden tekintetben modern és teljes kényelemmel berendezett

czukrászdámat

megnyitottam. — Midőn ezen körülményre a mélyen tisztelt közönség figyelmét felhívni bátorodom, tisztelettel megjegyzem, hogy az e téren Budapesten **Kugler** udvari czukrászdájában több évi, valamint oroszországbani működésem alatt szerzett tapasztalataim remélni engedik, hogy a nagyérdemű közönség magas igényeinek meg fogok felelhetni.

Vidéki rendelvények a legpontosabban teljesíttetnek.

Magamat a mélyen tisztelt közönség jóindulatába ajánlva, vagyok

kiváló tisztelettel

TRILLHAAS GYULA,

czukrász.

1-3

Hirdetmény.

1900. V. 70/6. sz. — Alulírt királyi járásbíróság ezennel közhírré teszi, hogy az ezen kir. járásbíróságnak 1900. évi V. 70/6. számú végzése folytán **Deutsch Mórné és érdektársai** végrehajtatók javára **Nehrer László** kövecesi lakos alperes ellen 2000 korona, 8000 korona, 3900 korona, 1650 korona, 2050 korona, 3100 korona, 24074 korona, 8600 korona követelés s jár. erejéig elrendelt több rendbeli kielégítési, illetve biztosítási végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és összesen 27622 koronára becsült ingóságokra az előzetes árverés az 1881. LX. t.-cz. 104., illetve 233. §§-ai értelmében érdekelt felek kérelmére elrendeltetvén, annak az alap- és felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna, Köveces községben, alperes lakásán leendő megtartására határidőül 1900. évi **december hó 10. és következő napjain** d. e. 9 órára kitétik, a mikor a bíróság lefoglalt szarvasmarhák, széna, szalma, szemes termények, takarmányrépa, vassinek, banya-esillék, szoba-butorok, kocsik, löszerszámok és más különféle tárgyakból álló ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is, el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelenségeiket az árverés megkezdéseig alulírt kir. járásbíróságnál írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kir. járásbíróság Tornallya, 1900. decz. 4.

Dr. Nagy, kir. aljárásbíró.

Hirdetmény.

5408. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Keka György** végrehajtatónak kiskoru **Keka György** végrehajtást szenvedő elleni 49 korona 52 fillér tőke s járulékaik iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t.-cz. 144. és következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Dobóca községben tekvő a dobócai 157. sz. tjkönyvben foglalt ifj. Keka György, kiskoru Keka János és Keka Józsefné szül. Janik Mária 69/b. hrsz. számú beltelkére és azon épült 64. szám alatti házra 752 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, annak megtartására határnapul **1901. évi február hó 6-ik napjának** délelőtti 10 óráját Dobóca községben a községi bíró házában tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsáron alól is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át, azaz 75 kor. 20 fillért készpénzben, vagy az 1882. évi 60. t.-cz. 42. §-ában jelzett és az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kikiáltott elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság 1900. évi november hó 5-én.

Kovács, kir. törvszéki albiró.

Hirdetmény.

1058. sz. — Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a temesvári kir. járásbíróság 1900. évi S. p. II. 691/3. számú végzése következtében **dr. Cziner Miksa** ügyvéd által képviselt **Engel Mórincz** javára **Schwarzcz Izabé** ellen 328. kor. 82. fill. s jár. erejéig fogatosított kielégítési végrehajtás után felülfoglalt 1555. kor. 10. fill. becsült arany, ezüstművek, — bolti berendezés és wertheim-szekerényből álló ingóságok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésen a rimaszombati kir. bíróságnak V. 724/2. 1900. sz. végzése folytán 328 kor. 82 fill. tőkekövetelés, ennek 1900. évi június hó 9-ik napjától járó 6%-os kamatai és eddig összesen 67 kor. 15 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Rimaszombatban alperes volt üzlethelyiségében leendő eszközökre **1900. évi december hó 17-ik** napján de 10 órájára kitétik, és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is el fognak adatni.

Kelt Rimaszombaton, 1900. évi decz. hó 4-ik napján.

Gasko János, kir. bir. végrehajtó.

MEGHÍVÓ.

A „**Gömörmezei Takarékpénztár és Hitelbank**“ részvény-társaság

1900. december 20-án, d. u 2 órakor

hivatalos helyiségében rendkívüli közgyűlést

fog tartani, — melyre a részvényes tag urak tisztelettel meghívottnak.

Tárgy:

Villamos világitással kapcsolatos iparvállalat alapítása.

Rimaszombat, 1900. december hó 1-én.

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

5411. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Gál József** és **András** végrehajtatóknak özv. **Gál Ferencz** gyámánya végrehajtást szenvedő elleni 98 korona 18 fillér és járulékaik iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t.-cz. 144. és következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Söreg községben tekvő s a söregi 7. sz. tjkönyvben A. I. 1-18. sorszám alatt foglalt belsőség s azon épült 67. szám alatti ház, szántó, rét és úrbéri erdő-legelőből a kiskoru **Gál László** és kiskoru **Gál Ferencz** felerészben megillető jutalékra 1202 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, annak megtartására határnapul **1901. évi február hó 5-ik napjának** délelőtti 10 óráját Söreg községben a községi bíró házához tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok becsáron alól is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át, azaz 120 korona 20 fillért készpénzben vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni, vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kikiáltott elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, 1900. évi november hó 5-én.

Kovács, kir. törvszéki albiró.

A legolesőbb bevásárlási forrás órák és ékszerekben.

A leghasznosabb karácsonyi és ujévi ajándékok!

Photo-Email. Ujdonság! (Hazai ipar.)

Készítünk **domborított photo-emailon** kisebbített fényképeket, bármely fénykép, olajfestmény vagy acélnyomat után: mellüket, medaillonokat, nyakkendő-tüket, kezelő-gombokat, óra-függelékét, amuletteket stb. stb. a legolesőbb árban, valódi vagy arany dublé keretben, **s ez által mindenki megörökítheti kedves hozzátartozóinak kép-mását.** Elethű és izléses kivitelről biztosítjuk t. megrendelőinket. **Minta-képek megtekinthetők üzletünkben.**

Tulhalmozott raktár folytán **leszállított árban** ajánljuk dus választékú

arany-, ezüst- és ékszer-áruinkat.

Nagy választék arany-, ezüst- és fali-órákban, 4 évi jótállás mellett, valamint **valódi** és china-ezüst evőeszközök és dísztárgyakban.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

A nagyérdemű helybeli és vidéki közönség becses pártfogását kérve maradtunk kiváló tisztelettel

TIGERMAN ADOLF és TÁRSA órás és ékszerészek Rimaszombat

A Takarékpénztár kézi zálogbeestője.

FLEISCHER és TÁRSA

gazdasági gépgyára és vasöntődje Kassán, Vám-uteza II. sz.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok [szemmeltartásával] lezelszerűen s gondosan gyártott jóhírnevű gépeit, nevezetesen:

Szecsavágókat, kézi- vagy járgányhajtásra.

Répvágókat és tengermorzsolókat.

Olajsajtolókat és olajmagpörkölőket.

Olajmag-zuzókat, továbbá **Örlő és daráló malmokat,**

Progress-tisztító gépeket, lisztosztályozó hengereket, szivattyúkat, gőzgépeket és gőzkazánokat, szeszgyár-berendezések stb.

Gépeink, eszközeink és egyéb gyártmányainkat készletben tartjuk gyárunkban. — Gazdasági gépeink képes-, valamint öntődénk gyártmányai árjegyzékét kívánatra bérmentve küldjük.

2-6